

Ramper

Finlands byggbestämmelsesamling del F1

I F1 föreskrivs bl.a. följande om ramper: "En ramp får luta högst 8 % (1:12,5) och dess fortlöpande längd får vara högst sex meter. Därefter förutsätts att en led avbryts av en minst 2000 mm lång horisontell avsats. En längre ramp utan avsats får inte luta mera än 5 % (1:20). Om en ramp utomhus inte kan hållas i samma skick som motsvarande ramp inomhus, skall lutningen i motsvarande grad vara mindre." Dessutom föreskrivs följande: "I entréhallar och övriga förbindelseleder för intern trafik samt utomhus skall på ömse sidor om ramperna och trapporna installeras ledstänger som är lätta och säkra att använda. Ledstängerna skall fortsätta utan avbrott också utmed mellanplanen."

Dimensionering av en ramp

Om det finns nivåskillnader behöver en rullstolsanvändare ramper istället för trappsteg. Det mest ändamålsenliga i en nybyggnad är att undvika sådana lösningar där man blir tvungen att använda en ramp. Hellre görs nivåskillnaderna så små att passagernas lutning är max 2 % (1:50). En ramp kan användas när nivåskillnaden är max en meter. Förutom en ramp behövs det i detta fall trappor som är lätta att röra sig i.

Ramp eller hiss?

Om nivåskillnaderna är mer än en meter används en hiss eller en rullstolshiss istället för en ramp och i tillägg till trappor. En rätt planerad ramp kräver mycket utrymme. Detta är ett problem i synnerhet inomhus. För en stigning som är knappt en halv meter (480 mm) behövs en sex meter lång ramp, t.o.m. med maximal lutning 8 % (1:12,5). Om den rekommenderade lutningen 5 % (1:20) används, blir rampen tio meter lång om stigningen är en halv meter.

Rampen får inte vara hal

I fuktiga utrymmen bör en ramp aldrig användas. En ramp utanför byggnaden skall hållas ren och torr, t.ex. med tak eller uppvärmning. En snöig, isig eller våt ramp är hal och farlig.

Rampens belysning och färg

En ramp skall ha bra belysning samt material- och färgkontraster. Början på en ramp kan markeras med kontrastmaterial- och färgzon. Också i rampens ledstänger är det bra att använda kontrastfärger, dvs. olika mörkhetsskillnader jämfört med bakgrunden.

Rampavsatser

En ramp placeras aldrig så att den börjar direkt från dörren utan avsats. En ramp är alltid en del av passager och leder från en avsats till en annan. I dessa fall beaktas det utrymme som eventuellt behövs för att vända och öppna dörren på avsatsen. Det måste finnas så mycket utrymme att det inte uppstår någon risk för fall.

Lutningen på en ramp

Om det inte är möjligt att få max 2 %:s (1:50) lutning på passagera, rekommenderas 5 %:s lutning (1:20) på rampen och absolut max lutning 8 % (1:12,5). I synnerhet utomhus är max lutning på en användbar ramp 5 % (1:20).

Rampens vilplan

Den oavbrutna längden på en ramp får vara högst sex meter utan vilplan om lutningen är mer än 5 % (1:20). Den rekommenderade längden på vilplanet är 2000 mm. Om en 900 mm bred ramp med en fil vänder vid ett vilplan, utvidgas planet så att det finns plats för en rullstol att vända. Det fria vändutrymmet på ett utvidgat plan skall vara minst 1150 mm x 1150 mm stort.

Rampbredd

En enfilig ramp skall vara minst 900 mm bred. Då är det möjligt att hålla i stängerna med båda händerna när en manuell rullstol används. En enfilig ramp får inte vara alltför lång. Rekommenderad rampbredd är 1200 mm som samtidigt motsvarar bredden på en tvåfilig utrymningsväg. Om rampen är lång och två rullstolar skall kunna mötas, skall den vara minst 1800 mm bred. Detta är speciellt viktigt om rampen vänder så att den andra ändan av den inte kan ses. Även med hjälp av en assistent är det farligt och mycket besvärligt att med rullstol backa uppför eller nerför en ramp.

Rampens form

Rampen skall vara rak i färdriktning. Med rullstol är det mycket besvärligt att åka längs en svängd ramp eftersom riktningen hela tiden måste korrigeras. Rampen får inte ha sidolutning, även detta gör styrningen besvärlig. För en utomhusramp kan ändå en sidolutning på max 2 % godkännas. Vid vändpunkterna är planet vågrätt.

Rampens ytmaterial

Rampens yta skall vara hård, jämn och halkfri. Asfalt, betong och sträckmetall är material som lämpar sig för utomhusbruk. Trä blir ofta halt när det blir vått. Ohyvlad bräde i form av tvärgående plankor är den bästa lösningen om trä används. Mellanrummen mellan plankorna får vara max 5 mm. En träramp lämpar sig inte för vinterbruk, när is bildas på den blir den farligt hal.

Rampens ledstänger

Rampen utrustas alltid med ledstänger på vardera sidan och dessa fortsätter utan avbrott även vid vilplanen och dessutom minst 300 mm över rampens båda ändor. Ändan av ledstången böjs åt sidan eller neråt för att hindra att personen kolliderar eller fastnar. Ledstången måste utformas på så sätt, att fingrarna når runt den och att man får ett fast grepp om den. Den får inte vara för tjock, för tunn eller ha vassa kanter.

En rätt planerad ledstång ger stöd åt rörelsehindrade och ger dessutom ledning åt synskadade personer. En alltför kort ledstång är farlig eftersom en synskadad person felaktigt kan tro att rampen slutat om ledstången slutar för tidigt. Detta kan skapa risk för att falla eller snubbla. På rampen skall det i båda riktningarna vara möjligt att välja med vilken hand man håller i stången. Den ena handen kan vara förlamad eller saknas vilket gör det omöjligt att använda rampen i båda riktningarna och hålla i samma ledstång. Ändan av ledstången får inte vara så utskjutande att ärmen i misstag kan fastna i den.

Ledstänger skall finnas på vardera sidan av rampen, helst på två olika höjder. Den högre är på 900 mm:s och den lägre på 700 mm:s höjd från rampen. Den lägre ledstången är avsedd för rullstolsanvändare, barn och kortväxta personer. Ändorna på ledstångerna kan i detta fall förenas för att undvika risken att kollidera eller fastna som ledstångernas ändor skapar.

Ledstångens form och mått

Rekommenderad form på genomskärningen av en ledstång är rund, oval eller rundad rektangel. En rund ledstång är 30-40 mm i diameter. Också en rundad rektangel med omkretsen 120-160 mm kan användas. Ledstången får inte vara tunnare än 25 mm. Avståndet mellan ledstången och väggen skall vara 45 mm. Ledstången skall monteras så att fastsättningskonstruktionen inte hindrar handen att glida längs stången.

Ledstångens material

Nickel, gummi eller konstgummi skall p.g.a. risken för kontaktallergi, inte användas som ytmaterial i ledstänger.

Rampens skyddskant

Om rampens kant inte är på samma nivå som den omkringliggande terrängen eller inte avgränsas av en vägg eller mur, behövs en skyddskant som är minst 50 mm hög vid kanten av rampen för att förhindra att rullstolens hjul i misstag rullar över kanten.

Trappor vid en ramp

Med käppar eller kryckor är det oftast lättare att gå i flacka trappor än längs en ramp. Om vristerna är styva är det inte problemfritt att använda rampen. Trapporna som rampen kompletteras av skall vara mycket flacka för att undvika artrosrisken för personer med styva höfter eller knän. Steghöjden i trapporna bredvid en ramp skall vara max 120 mm och stegdjupet på motsvarande sätt 390 mm. Måttet på stegdjupet fås med formeln $2 \times \text{stigning} + \text{stegdjup} = 630 \text{ mm}$. Med denna formel fås trappor som passar bra för stegrytmen. Om höjden är liten och stegdjupet i förhållande för kort, blir det besvärligt att gå i trapporna i synnerhet för synskadade personer.

På vardera sidan om trappan skall det finnas ändamålsenliga ledstänger och vid kanten av trappstegen färgkontrastränder som gör att de syns bättre.

1. Den långa rampen som leder till entréavsatsen har byggts i efterhand. En rätt konstruerad ramp kräver mycket utrymme. Om nivåskillnaden är en meter blir rampen 20 meter lång om lutningen är 5 % (1:20). (Posthuset)

2. Rampen skall ha ändamålsenliga ledstänger på vardera sidan. Den högre stängen skall vara på 900 mm:s och den lägre på 700 mm:s höjd från rampens yta. (Posthuset)

3. Rampen leder neråt till samma nivå som kyrkans nya krypta. Rampen är uppvärmd och avloppsförsedd för att fungera även under vinterförhållanden. (Johanneskyrkan)

4. Om rampen är lång och har max lutning 8 % (1:12,5) skall den indelas i max 6 meter långa avsnitt med 2 m långa vilplan emellan. Denna ramp svänger vid vilplanet. (Hotel Grand Marina)

5. En ramp kräver mer utrymme än en trappa. En kort ramp skall vara minst 900 mm bred.
(Förbindelsegången mellan Forum och Stockmann)

6. Rampens ledstänger planeras på så sätt, att man får ett stadigt grepp om dem. Det skall gå att låta handen glida över stängen utan hinder. (Förbindelsegången mellan Forum och Stockmann)

7. Nivåskillnaden mellan entréhallen och kaféet har inga hinder tack vare att den korta gången till kaféet planerats som en ramp. (Ateneum)

8. Rampen som leder till kyrkoentrén är i sträckmetall. Om rampens bredd är 1800 mm, kan två rullstolar mötas.
(Agricolakyrkan)

9. På denna ramp kan två rullstolar inte mötas. Situationen blir farlig p.g.a. att den andra ändan inte syns från rampens början. Det är nästan omöjligt att backa med rullstol utan hjälp. (Brunnsgården)

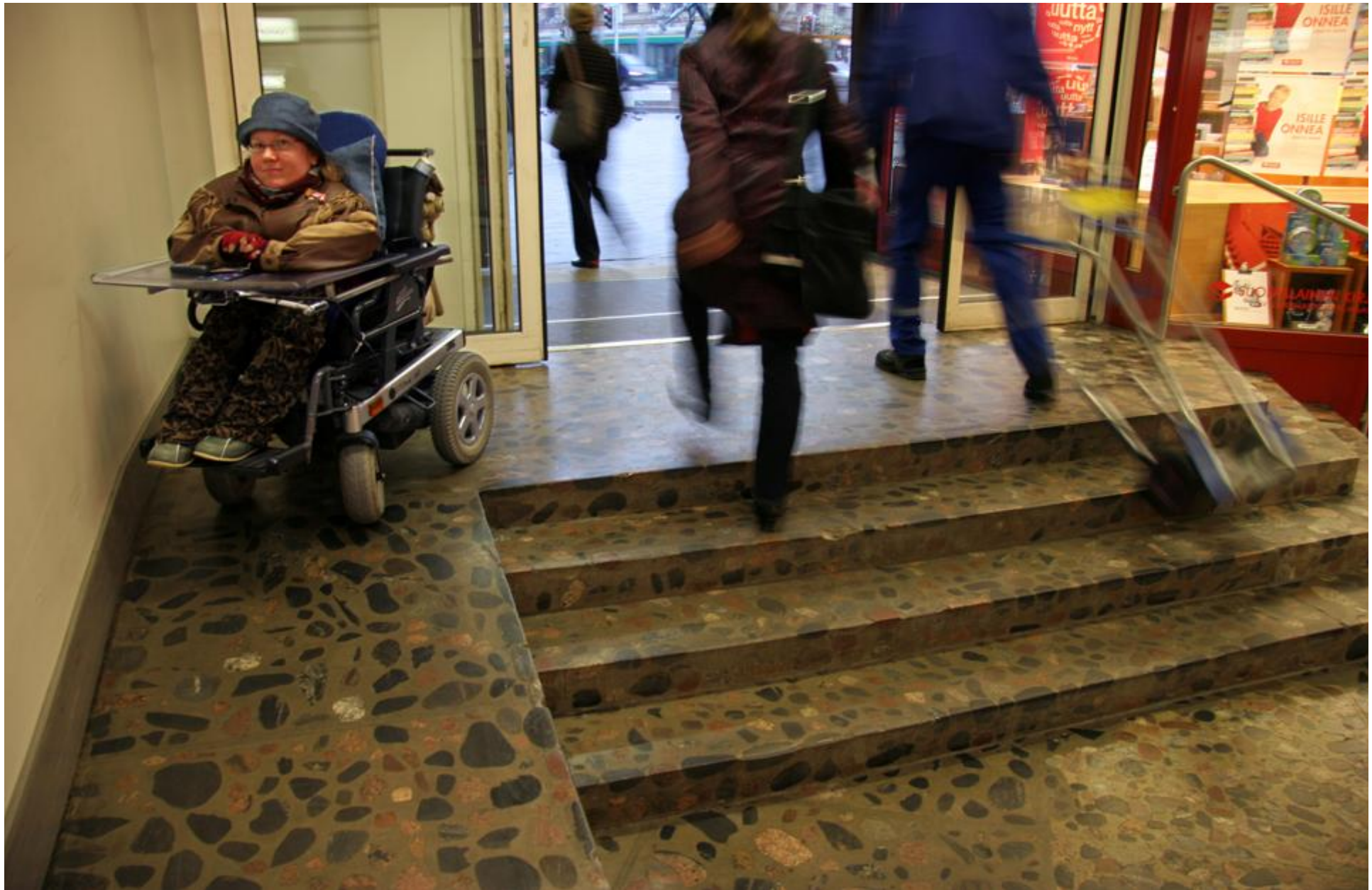
10. Denna ramp finns i skydd av en arkad. Rampen är onödigt brant trots att utrymme för en normenlig ramp skulle ha funnits. (Bergmangatan)

11. Rampen skall vara rak i färdriktning. På en svängd ramp måste riktnigen hela tiden korrigeras.
(Tammerforshuset)

12. Denna branta kraftigt svängande ramp är mycket besvärlig att använda. (Tammerfors universitet)

13. Denna ramp är mycket farlig. Den är för smal och det finns inga ledstänger. Golvets, rampens och trappornas mönster gör det svårare att urskilja nivåskillnaderna. (City-passagen)

14. Denna lilla ramp som leder till altaret är ursprunglig och byggd på 1960-talet då tillgänglighet inte krävdes i byggnadslagstiftningen. (Tempelplatsens kyrka)

15. Alltid finns det inte utrymme för en ramp med rätt mått. Nivåskillnaden borde lösas med en lyftplatta istället för med denna obrukbara, alldeles för branta ramp. (Agricolakyrkan)

16. Skenorna i de branta trapporna är farliga och kan inte användas av rörelsehindrade personer. För synskadade personer innebär de risk för olycksfall. (Östra Böle)